

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2026-09-02
Besvaras senast
2026-09-09 kl. 12.00

Till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:1011 Svenskt bistånd till internationell organisation för konflikthantering

International Crisis Group (ICG) är en Brysselbaserad tankesmedja som sedan 1995 arbetar med konfliktanalys, tidig varning och politisk påverkan. Organisationen beskriver sig som oberoende och säger att den talar med alla parter i konflikter för att förebygga, dämpa eller avsluta väpnat våld. Verksamheten består inte av humanitära insatser på plats utan av fältbaserad analys, rapporter och påverkansarbete riktat mot regeringar, multilaterala organisationer och andra beslutsfattare.

Sverige har under lång tid finansierat ICG med kärnstöd, det vill säga obundet organisationsstöd. Stödet har i regel beslutats av regeringen och betalats ut via Sida. Under senare år har taket i Sidas regleringsbrev legat på 10 miljoner kronor per år. För 2026 halverades beloppet till 5 miljoner kronor. För perioden 2014–2025 rörde sig det svenska stödet typiskt i intervallet 6–10 miljoner kronor per år. Det handlar alltså inte om en enstaka projektinsats utan om ett återkommande statligt bidrag till organisationens kärnverksamhet.

Det finns skäl att problematisera detta.

För det första är kärnstöd den mest flexibla formen av finansiering. Staten betalar inte för ett avgränsat uppdrag med tydlig redovisning av resultat i ett visst land utan för organisationens samlade arbete och omdöme. Då skärps kraven på transparens, oberoende och trovärdighet. ICG är samtidigt en aktör som inte bara beskriver konflikter utan som aktivt försöker påverka västerländsk politik. Svenskt bistånd bidrar därmed till en politisk analysaktör, inte bara till en forskningsresurs.

För det andra har ICG:s relation till Iran väckt berättigade frågor. År 2016 tecknade organisationen ett så kallat memorandum of understanding med Institute for Political and International Studies (IPIS), utrikesministeriets egen tankesmedja i Teheran. Avtalet offentliggjordes inte av ICG. Det blev känt först 2024 genom granskningar baserade på läckta iranska dokument. Enligt dessa skulle samarbetet omfatta akademiskt utbyte, regelbundna besök i Teheran och gemensamma möten. En gemensam session mellan ICG och IPIS finns dokumenterad så sent som i december 2020. När ICG därefter tillfrågades om avtalet fortfarande gällde avböjde man att svara.

IPIS är inte en oberoende forskningsmiljö. Det är en institution knuten till den iranska regimen. Ett formellt samarbetsavtal med en sådan aktör, som inte redovisats öppet för givare och allmänhet, är svårt att förena med bilden av en helt oberoende röst. Att ICG talar med iranska företrädare kan vara legitim research. Att teckna ett dolt ramavtal med regimen institut är en annan sak.

För det tredje uppstår en finansieringsmässig motsägelse. Sverige ger kärnstöd just för att ICG ska kunna agera självständigt. Samtidigt har organisationen tagit emot statliga bidrag från en rad länder och tecknat avtal med en statlig iransk institution utan att själv lägga fram avtalet. Givare som Sverige har då begränsad möjlighet att bedöma om stödet går till oberoende analys eller till en aktör vars institutionella relationer delvis ligger i skugga.

Det innebär inte att allt ICG gör är misskrediterat eller att konfliktanalys saknar värde. Det innebär att svenskt kärnstöd till organisationen inte kan behandlas som en teknisk rutinpost. När en tankesmedja finansieras med biståndsmedel, påverkar västerländsk politik och samtidigt har haft ett formellt, icke offentliggjort samarbete med ett av regimen institut är minimikravet offentlig redovisning: vad avtalet innehöll, om det fortfarande gäller och hur ICG säkerställer att oberoendet inte urholkas. Så länge de frågorna inte besvaras tydligt är det rimligt att ifrågasätta det svenska stödet.

Regeringen har vidtagit en lång rad förbättringar, sett till vilka som får ta emot svenskt bistånd.

Mot bakgrund av ovanstående önskas bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa svara på följande fråga:

Hur ser ministern på det som framförts ovan, och kan vi förvänta oss åtgärder från ministrarnas och regeringens sida?

.....

Markus Wiechel (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Linda Utterberg